

nia symbolicznego ze swoją specyfiką poznawczą i językiem poezji umożliwia bowiem dostrzeżenie i uchwycenie niewidzialnego, nadprzyrodzonego sensu wydarzeń w historii świata. *Poesis* przemienia świat w język, a opowiedziane w Piśmie Świętym dzieje relacji ludzi z Bogiem w tekst. Narracja ta staje się żywą metaforą (Ricoeur), która uobecnia wydarzenie źródłowe, gdy tekst ten jest czytany lub słuchany.

W drugiej części wystąpienia książdz profesor omówił charyzmat natchnienia i biblijny model świadectwa na przykładzie kilku proroków Starego Testamentu. We współczesnym rozumieniu tego zagadnienia akcent przesuwają się z autora natchnionego w stronę samego tekstu, jego natury i możliwości objawiania prawdy. Teologiczna struktura świadectwa zawiera trzy elementy. Najpierw Boża ingerencja w życie proroka odsłania mu nową logikę, prawdę i nowy sens dziejów. Prorok (pierwszy tradent) musi przełożyć wydarzenie źródłowe i prawdę, której doświadczył, na język symbolu, słowa, czynu. Tylko dzięki temu inni będą mieli do niej dostęp. Ostatnim etapem jest weryfikacja świadectwa przez ucznia proroka, który ma rozpoznać je jako sens swojego własnego życia i dać świadectwo, że prorok mówił prawdę. Bez świadectwa ucznia (drugi tradent) nie przetrwałoby świadectwo proroka i nie miałoby siły performatywnej. Pozostałoby jedynie dokumentem przeżycia lub wykopaliskiem, ale nie interwencją Boga.

Podsumowanie obrad i zakończenie zjazdu należało do miłej powinności przewodniczącego Stowarzyszenia Teologów Fundamentalnych w Polsce, ks. prof. dr. hab. M. Ruseckiego. Zapraszając na następne spotkanie, ogłosił, że w przyszłym roku VI zjazd odbędzie się w Poznaniu w ramach organizowanego Kongresu Teologów Polskich.

Elżbieta Dołganiszewska

A. PACIOREK (red. naczelny), *Scripturae Lumen 1: Biblia i jej oddziaływanie. Ewangelia o Królestwie*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, ss. 751.

DOI: 10.34839/wpt.2010.18.1.295-296

Rocznik „Scripturae Lumen” 1, zatytułowany *Ewangelia o Królestwie*, został opracowany przez Katedrę Egzegezy Ksiąg Narracyjnych Nowego Testamentu Wydziału Teologicznego KUL. Redaktorami są: ks. A. Paciorek (redaktor naczelny), ks. bp A. Czaja, ks. A. Tronina. Tematyka w całości obejmuje zagadnienie królestwa Bożego. Opracowania tego tematu ujęte zostały w pięć grup: 1) *Scripturae* – obejmuje artykuły w całości oparte na Biblii, biblijne i ściśle egzegetyczne, 2) *Lumen* – artykuły, które podjęły tematykę tomu w perspektywie innych dyscyplin, nie tylko teologicznych; natomiast części 3) *Przekłady*, 4) *Recenzje i opracowania*, 5) *Sprawozdania* – są już luźniej związane z tematem tomu. Na końcu dodano: *Noty o autorach*.

Część *Scripturae* zawiera piętnaście artykułów. Rozpoczyna ją opracowanie K.J. Lemańskiego: *Królestwo Boże w Starym Testamencie* (s. 13-31). Kolejne artykuły to: S. Wypych, *Wódz wojska Pana (Joz 5,13-15) – początki królowania Jahwe w Ziemi Obiecanej* (s. 33-52); R. Rumianek, *Proklamacja Królestwa Bożego według Księgi Izajasza 25,6-8* (s. 53-59); M. Parchem, *Władza Boga a imperia ziemskich królów. Pojęcie Królestwa Bożego w Księdze Daniela* (s. 61-91); A. Kuśmirek, „*Bóg wszelkiej potęgi i mocy, obrońca ludu izraelskiego*” – królowanie Pana w *Księdze Judyty* (s. 93-106); T. Brzegowy, *Królestwo Boże w Psalmach* (s. 107-129); F. Mickiewicz, *Oreędzie Jana Chrzciciela o Królestwie Bożym (Mt 3,2.7-12; Łk 3,7-9.6-18) i jego wypełnienie w działalności Jezusa* (s. 130-149); Z. Żywica, *Tajemnice Królestwa Niebieskiego w przypowieściach Jezusa według Ewangelii Mateusza 13* (s. 151-168); R. Bartnicki, *Przyszłość*

Królestwa Bożego w wypowiedziach Jezusa (s. 171-188); A. Paciorek, *Darmowość Królestwa Bożego w logiach Jezusa* (s. 191-213); J. Flis, *Królestwo Boże w świetle egzorcyzmów Jezusa* (s. 215-245); M. Rosik, *Rysy eschatologicznego Królestwa Bożego w Pawłowej nauce o zmartwychwstaniu (1 Kor 15,1-58)* (s. 247-264); M. Karczewski, *Jezus Chrystus jako „Król królów i Pan panów” (Ap 17,14b; 19,16) na tle teologii Apokalipsy* (s. 265-281); K. Bardzki, *Stworzenie kobiety (Rdz 2,18-25) jako wczesnochrześcijańska alegoria narodzin Kościoła* (s. 283-290); W. Rakocy, *Chrześcijanin mieszkającym ziemi i obywatelem nieba* (s. 291-302).

Część druga, *Lumen*, obejmuje także piętnaście artykułów, które podjęły tematykę „Scripturae Lumen”, ale związane są z inną dziedziną nauki, nie tylko z teologią. Są to następujące opracowania: K. Gózdź, *Królestwo Boże i Królestwo Chrystusa* (s. 303-316); K. Guzowski, *Królestwo Boże a królowanie Chrystusa* (s. 317-329); M. Rusecki, *Bóstwo Boże w funkcji eklezjotwórczej w świetle Lumen gentium* (s. 331-350); J. Królikowski, *Przepowiadania Jezusa o Królestwie Bożym a natura i miejsce Kościoła w historii* (s. 351-369); A. Derdziuk, *Problematyka Królestwa Bożego w teologii moralnej* (s. 371-389); M. Wysocki, *Królestwo Boże w myśli pisarzy afrykańskich III w. na przykładzie Tertuliana i św. Cypriana* (s. 391-413); M. Poplawski, *Biblijne orędzie o Królestwie Bożym w duchowości polskich zmartwychwstańców* (s. 415-425); M. Zając, *Idea Królestwa Bożego w nauczaniu katechetycznym* (s. 427-438); T. Siudy, *Wywyższona przez Pana jako Królowa wszystkiego (KK 59). Maryja Królowa w królestwie Bożym* (s. 439-447); J. Walkusz, *Idea Chrystusa Króla i Jego Królestwa w dziejach Kościoła. Zarys problematyki* (s. 449-471); M. Nowak, *Pedagogiczna lektura idei Królestwa Bożego i jej znaczenie dla nauczania i wychowania* (s. 473-488); G. Kubski, *Duch Święty – „Król Wiekuisty”. O pewnej egzegetycznej osobliwości w trakcie „Ojciec nasz” Augusta Cieszkowskiego* (s. 489-508); A. Seul, *Królestwo Boże w Kazaniu na Górze według Romana Brandstaettera* (s. 509-531); K. Klauza, *Arcykapłan Królestwa. Hermeneje ikon tradycji bizantyjskiej* (s. 533-542); A. Kramiszewska, *Idea „Rex regum Dominus dominantium” jako czynnik kształtujący ikonografię Jezusa w sztuce chrześcijańskiego Zachodu* (s. 545-560).

W częściach 3), 4) i 5) – jak wyżej zaznaczono – znajdują się artykuły ciekawe, ale już luźno związane z tematem niniejszego tomu.

Całość pierwszego tomu rocznika „Scripturae Lumen” jest opracowana bardzo starannie. Zawiera wiele ciekawych artykułów naukowych, cennych zwłaszcza dla bibliistów. Na podkreślenie zasługuje liczba przedstawionych artykułów, a zatem objętość rocznika (751 stron) oraz fakt włączenia się dużej grupy pracowników wielu uczelni teologicznych i nie tylko teologicznych, by wspólnie opracować zadany temat.

Redaktorzy „Scripturae Lumen” zapowiadają dalsze redagowanie pisma: opracowywania tematów biblijnych w kolejnych rocznikach.

S. Ewa Jezierska OSU

BP ANDRZEJ SIEMIENIEWSKI, *Ścieżką nauki do Boga. Nauki przyrodnicze i duchowość w starożytności i w średniowieczu*, Fronda, Warszawa 2009, ss. 405.

Nie będzie zapewne przejawem naiwnego optymizmu stwierdzenie, że obraz ludzkiego ducha unoszącego się na skrzydłach wiary i rozumu ku kontemplacji prawdy, jaki Jan